

Nr 5.

Ankom till riksdagens kansli den 28 februari 1917 kl. 2 e. m.

Andra kammarens fjärde tillfälliga utskotts utlåtande nr 5 angående herr Jonssons i Gumboda motion, nr 288, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående revision av gällande resereglemente.

I en inom andra kammaren väckt och till dess fjärde tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 288, har herr Jonsson i Gumboda hemställt, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om revision av gällande resereglemente.

Till stöd för denna hemställan har motionären anfört följande.

Vid 1915 års riksdag väckte undertecknad motion med yrkande om revision av gällande resereglemente. Framställningen, som tillstyrktes av andra kammarens fjärde tillfälliga utskott, blev utan nämnvärt motstånd bifallen av andra kammaren, men rönt motsägelse i första kammaren och blev efter någon debatt därstädes avslagen. Motionen.

Under 1916 års riksdag framulades frågan ånyo i första kammaren genom motion av herr Rosén. Första kammarens andra tillfälliga utskott, dit sistnämnda motion remitterades, hemställde om bifall till framställningen efter en, enligt min mening, mycket sakrik motivering, till vilken jag ber få hänvisa (bihang Nr 44), och vill här endast återge ett brottstycke av densamma:

»Med det nu anförda anser sig utskottet ha givit synnerligen goda skäl för den uppfattning, vartill utskottet kommit, eller att en revision av resereglementet är behöfvig. Härtill kommer emellertid ytterligare, att de utgifter, såväl för staten som för enskilda personer, vilka årligen utgå

enligt resereglementet, torde vara långt mera betydande än vad man i allmänhet föreställer sig. De rese- och traktamentspenningar, för närvarande uppgående till över 700,000 kronor, som återfinnas under riksstatens huvudtitlar, giva ingen verklig ledning för att bedöma totalbeloppet av hithörande utgifter. Dels finnas rese- och traktamentspenningar, under stundom till mycket betydande belopp, uppförda på åtskilliga centrala ämbetsverks stater, dels bestridas dylika kostnader av publika fonder och kassor, dels ingå sådana kostnader, oavsett fastställda omkostnader, exempelvis i en mångfald av riksdagen beviljade byggnads- eller andra anslag. Utan en mycket ingående undersökning torde det vara omöjligt att ens tillnärmelsevis beräkna de genom resereglementet reglerade årliga statsutgifterna för resor och traktamenten, men det är lätt att inse, att de måste vara betydande. Därjämte ålägger staten en mängd enskilda personer dylika utgifter i sådana fall, där offentliga förrättningsmäns resekostnader helt eller delvis icke ersättas av allmänna medel. I detta sammanhang kan erinras om häradsrätternas konkurssammanträden, lantmäteriförrättningar, lantbruks- och skogsingenjörers samt vissa konsulenters tjänstesor, olika syneförrättningar o. s. v., vilka helt eller delvis skola ersättas av enskilda personer, för vilka kontrollen av dessa räkningar är ännu svårare än för myndigheterna. Det ligger i öppen dag, att ett reglemente, varigenom så stora belopp skola regleras, bör vara så avfattat, att det är lätt tillämpligt samt icke ger upphov, vare sig till onödiga utgifter eller till verkligt missbruk. Det torde t. o. m. med fog kunna ifrågasättas, huruvida icke ett reglemente av denna stora ekonomiska betydelse borde överlämnas till riksdagen för avgivande av yttrande, innan det av Kungl. Maj:t fastställles.»

Men trots den ingående motivering, som utskottet sålunda presterade och de klara skäl för bifall till framställningen, som avgåvos under debatten av flera talare (Första kammarens protokoll Nr 2), avslög första kammaren såväl motionen som utskottets hemställan.

Då emellertid kravet på nytt resereglemente omöjligt kan i längden avvisas, när de grundväsentliga bristfälligheter, som nu vidlåda detsamma i så många avseenden äro bevisade, och då frågan berör en statsutgift som sannolikt får räknas i flere miljoner kronor årligen samt dessutom med erfarenhet från år 1907, då nuvarande resereglemente fastställdes, hurusom Kungl. Maj:t tog mera hänsyn till den mening i saken, som framfördes av ett par ämbetsverk, än till riksdagens uttalande i principfrågan, har jag ansett skäl föreligga att ånyo framlägga saken till riksdagens beprövande och får därför vördsamt hemställa, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om revision av gällande resereglemente.

Vid 1895 års riksdag väcktes inom andra kammaren motion i vilken hemställdes, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om omarbetning av det då gällande resereglementet av den 11 februari 1881 i syfte att åstadkomma större sparsamhet med statens medel. Särskilt ifrågasatte motionären ändring i vissa i motionen närmare angivna hänseenden. Det tillfälliga utskott, till vilket motionen hänvisades, hemställde i sitt först avgivna utlåtande, att andra kammaren för sin del måtte besluta, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville begära omarbetning av resereglementet i syfte att vad särskilt resekostnadsersättningarna angående större sparsamhet med statens medel måtte uppnås. I berörda utlåtande angav utskottet såsom sin mening, att resekostnadsersättningar under inga omständigheter borde utgå med högre belopp än som motsvarade den verkliga resekostnaden samt förordade i överensstämmelse därmed, att i resereglementet måtte införas föreskrifter i syfte att resekostnaderna måtte, i stället för att såsom dittills vara fixerade, bestämmas att för varje klass av förrättningsmän utgå *högst* med lega för ett visst antal hästar samt *högst* med avgift för vissa platser å ångfartyg eller järnväg; att liksom det skulle anses såsom tjänstefel, om förrättningsman i reseräkning upptog gottgörelse för ett med högre kostnad förenat befordringssätt än det av honom under resan använda, det jämväl skulle såsom tjänstefel betraktas, om någon debiterade staten för högre skjuts- och åkdonslega, biljettpris, transportkostnad m. m. än han själv utgivit, eller, vid begagnande av egna hästar och åkdon, för högre skjuts- och åkdonslega, än som av använda hästantalet och åkdonets beskaffenhet be-tingades.

Vid ärendets behandling inom kammaren gjorde sig den uppfattningen gällande, att det av utskottet förordade tillvägagångssättet för åstadkommande av besparingar i ifrågavarande hänseende väl kunde medgivas vara det ur teoretisk synpunkt riktigaste, men att det däremot av praktiska skäl vore mindre lämpligt såsom medförande svårigheter vid tillämpningen och vid reseräkningarnas kontrollering samt att man för den skull hellre borde söka vinna besparingar genom speciella ändringar och jämkningar i resereglementets stadganden.

Sedan ärendet återförvisats till det tillfälliga utskottet, avgav detta ett nytt betänkande, i vilket utskottet, efter att hava dels vidhållit sin uppfattning, att de utav utskottet angivna grunder för reglementets omarbetande vore ej allenast teoretiskt riktiga, utan jämväl praktiskt utförbara, dels ingått i detaljerad granskning av de utav motionären föreslagna speciella ändringarne i resereglementet, hemställde, att andra kammaren måtte besluta skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om omarbetning av

Historik.
Gällande re-
seregle-
mentets till-
komst.

resereglementet i syfte att, vad anginge reseersättningarna, större sparsamhet med statens medel måtte åstadkommas.

Efter det andra kammaren godkänt detta betänkande och jämväl första kammaren biträtt medkammarens ståndpunkt, hemställde riksdagen i skrivelse den 16 maj 1895 om omarbetning av resereglementet av den 11 februari 1881 i syfte att i fråga om reseersättningarna större sparsamhet med statens medel måtte åstadkommas, och påpekades i skrivelsen önskvärdheten av ändring i reglementet i vissa angivna avseenden, bland annat därutinnan, att den för första och andra klasserna medgivna rättigheten till lega för 3 hästar nedsattes till lega för 2 hästar. Ersättningen för transport av effekter syntes kunna nedsättas för de tre första klasserna till 1 krona, liksom även en sänkning av åkdonslegan för första och andra klasserna från 1 krona till 80 öre, för tredje och fjärde klasserna från 60 öre till 50 öre för nymilen ansåges hava fog för sig.

Med föranledande av nämnda riksdagsskrivelse utarbetades inom civildepartementet ett förslag till nytt resereglemente, grundat på principen att resekostnadsersättningen borde motsvara den verkliga kostnaden.

Häremot framställdes emellertid av kammarrätten och statskontoret åtskilliga erinringar, och anförde dessa myndigheter i gemensamt utlåtande följande:

Denna princip låter sig icke genomföras med avseende å en hel del andra resekostnader än utgifter för biljett och för skjutslega. Ett stadgande därom, att den resande för fraktandet av sin person endast skulle erhålla ersättning för de faktiska utgifterna, förutsätter givetvis, att de övriga resekostnader, såsom för logis, vivre, transport av effekter, drickspenningar m. m., bliva till fullo gottgjorda. Den enklaste lösningen av frågan om resekostnads- och traktamentsersättning för resor i statens ärenden skulle visserligen enligt ämbetsverkens mening innefattas i en sådan anordning, att den resande erhöles dels gottgörelse för faktiska utgifter för biljetter och skjutslega, dels ock dagtraktamente till sådant belopp, att alla övriga resekostnader kunde, allt efter förrättningsmannens ställning, anses fullt gottgjorda. Men, oavsett svårigheten att bestämma, huru stora dagtraktamenten, som i sådant fall borde fastställas, samt att i de särskilda fallen vinna erforderlig kontroll i fråga om sagda faktiska utgifter, skulle detta system med all sannolikhet, i stället att för statsverket medföra besparing, föranleda ökad statsutgift. I regel komme väl nämligen den resande att begagna sig av alla de förmåner i fråga om fortskaffningsmedel, som honom medgivits; och detta komme, såsom Kungl. Maj:ts befallningshavande i Stockholms län också framhållit, att

för statsverket medföra vinst endast i vad anginge statsbanetrafiken, medan den huvudsakliga effekten i ekonomiskt avseende bleve den, att de enskilda järnvägarna, ångbåtsbolagen samt skjutsentreprenörerna komme att beredas förtjänst, motsvarande den besparing, som förrättningsman nu kan göra. En dylik besparing, ofta behöfvlig för att täcka de utgifter, för vilka dagtraktamentet för närvarande lämnar en alltför knappt tillmätt ersättning, kan nog i andra fall uppgå till sådant belopp, att den resande får överskott utöver den utlagda kostnaden. Men härvid är dock att märka dels att, om den resande vill avstå från den bekvämlighet och de förmåner, varå han ansetts på grund av sin ställning kunna göra anspråk, detta knappast torde kunna anses vidkomma någon annan, dels ock att många tjänstemäns avlöningsförhållanden äro sådana, att, om de ej kunna göra någon sådan besparing på sina resor, som hittills av dem faktiskt ansetts såsom en ersättning för deras arbete, om också ej gällande föreskrifter lämna stöd för, att sådant varit vid resekostnadsersättningens bestämmande avsett, så måste deras löner eller arvoden i stället i motsvarande mån ökas. Då alltså den ifrågasatta ändringen torde förutsätta dels en ökning av dagtraktamentenas belopp utöver vad som eljest kan vara nödigt, dels ock förhöjd avlöning till åtskilliga av statens tjänstemän, komme statsverket att härför drabbas av utgifter, som helt visst endast till ringa del bleve betäckta av ökningen i statsbanornas trafikinkomster.

De anmärkningar, som sålunda gjordes, tyckas i allmänhet hava av Kungl. Maj:t ansetts giltiga.

De ändrade bestämmelser, som i det nya nu gällande resereglementet av den 13 december 1907 infördes, kunna knappast sägas vara av principiell natur; de avsågo närmast att i vissa detaljer minska de ersättningsbelopp, som för resor i statens tjänst utgå.

Vid 1914 års förra riksdag väckte herr Rosén inom första kammaren motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående revision av gällande resereglemente. Motionen tillstyrktes av kammarens andra tillfälliga utskott, men utskottets hemställan vann icke kammarens bifall.

*Motion vid
1914 års
A-riksdag.*

Vid 1915 års riksdag förekom frågan ånyo med anledning av en inom andra kammaren av herr Jonsson i Gumboda väckt motion med samma hemställan som den nu förevarande.

Rörande denna motion anförde kammarens fjärde tillfälliga utskott, till vilket motionen hänvisats, följande.

*Andra kam-
marens
fjärde till-
fälliga ut-
skott 1915.*

Utskottet har vid behandling av förevarande motion kommit till den uppfattningen, att många av de missförhållanden, som i motionen omförmålas, liksom av de exempel på orinligt höga ersättningar, som omtalas i ovan återgivna motion i första kammaren vid 1914 års första riksdag, kunna tillskrivas felaktig *tillämpning* av gällande resereglemente. Att vidare rese- och traktementsersättningarna ofta bliva särdeles höga vid en enda förrättning, synes icke så sällan bero på den omständigheten, att antalet i förrättningen deltagande personer är alltför stort, en omständighet, som dock icke kan läggas resereglementet till last. Utskottet vill emellertid i detta sammanhang som sin mening uttala, att vederbörande myndigheter torde böra i större utsträckning än hittills synes hava skett med yttersta stränghet efterse, det bestämmelserna i resereglementet verkligen bliva efterlevda, och att alla eventuella försök att på orättnätigt sätt tillskansa sig högre ersättningar än en rimlig tolkning av reglementet medger allvarligen beivras.

Att en revision av själva resereglementet dock icke är onödig, synes utskottet vara med tydlighet ådagalagt särskilt under den behandling, som ägnades ovannämnda motion vid 1914 års första riksdag. Vid revisionen torde böra tagas under övervägande, huruvida ej en reducering av antalet klasser kunde med fördel genomföras, samt huruvida ej en förenkling och ett förtydligande av reglementets bestämmelser kunde åstadkommas i avsikt att förhindra en sådan tillämpning, som uti motionerna i ämnet omtalats.

Härtill komma emellertid som ytterligare skäl för en revision, att resereglementet i sin nuvarande avfattning fullständigt saknar bestämmelser rörande användning av automobil vid resor i statens tjänst. För dylika bestämmelsers införande förefinnas visserligen stora svårigheter, beroende på saknaden av bestämda taxor för automobiltrafiken, men dessa svårigheter synas dock icke utskottet vara oöverkomliga.

Vid en eventuell revision torde även böra tagas i övervägande, huruvida bestämmelser kunna införas, som förhindra uttagande av orimligt höga resekostnader, när två eller flera personer resa tillsammans och därvid i verkligheten så gott som alltid använda gemensamt åkdon. För sådana fall torde särskilda normer kunna fastställas.

För de lägre och lägsta statstjänarna äro reseersättningarna tilltagna med synnerlig knapphet, vilken understundom torde komma att innebära en oskäligt låg ersättning för resornas besvärigheter.

Huruvida den av motionären föreslagna självkostnadsprincipen för reseersättningar vore den bästa, kan utskottet på frågans nuvarande stadium icke avgöra. Vägande skäl emot denna princip hava dock, såsom av förestående historik framgår, med mycken styrka framförts vid frågans

föregående handläggning. Möjligen torde emellertid en kombinerad av självkostnadsprincipen och gottgörelse efter vissa normer i övrigt vid en utredning finnas lämplig.

Utskottet hemställde sålunda om bifall till motionen, och denna hemställan bifölls av kammaren. Då likväl första kammaren på hemställan av sitt första tillfälliga utskott beslöt att icke biträda andra kammarens beslut, hade frågan förfallit.

Vid 1916 års riksdag återkom ärendet genom en av herr Rosén i första kammaren väckt motion. Rörande denna anförde kammarens andra tillfälliga utskott följande.

Under de överläggningar, för vilka den under de senaste åren gång på gång återkommande frågan rörande en allmän revision av rese-reglementet varit föremål inom riksdagen, har meningsutbytet företrädesvis rört sig därom, huruvida de ersättningar, som enligt reglementet skola medgivas vederbörande förrättningsmän, böra beräknas enligt fixa grunder samt utgå oberoende av verkliga resekostnaders storlek, eller om dessa ersättningar böra lämnas enligt den så kallade självkostnadsprincipen, det vill säga utbetalas enligt räkning, upptagande allenast förrättningsmans verkliga resekostnader inom ramen för i reglementet medgivna förmåner. Med huvudsaklig hänsyn till sin uppfattning i denna fråga torde man i allmänhet hava tagit ställning för eller emot yrkandena om reglementets revision.

*Första kam-
marens an-
dra tillfälli-
ga utskott
1916.*

En närmare granskning av rese-reglementet torde emellertid, enligt utskottets mening, giva vid handen, att detsamma icke ur denna principiella synpunkt, liksom ej heller ur vissa andra synpunkter, är tillfredsställande, vare sig man är anhängare av den s. k. självkostnadsprincipen eller ej. Avsikten med reglementet torde obestriddligen vara den, att staten skall åt vederbörande förrättningsman bereda skälig ersättning för de kostnader, som resa till och från samt vistelse å främmande ort medföra. Såsom av kammarrätten och statskontoret i deras ovan åberopade yttrande vid senast företagna revision av reglementet medgavs, finnes sålunda i gällande föreskrifter intet stöd för den uppfattningen, att vid resekostnadsersättningens bestämmande avsetts, att densamma skulle ens till någon del utgöra arvode för själva förrättningsarbetet, en avlöningsform, vilken ju också skulle vara synnerligen irrationell. Vid beräkningen av ersättningen för de olika slag av kostnader, som resorna medföra, finnes emellertid i reglementet ingen enhetlig princip följdriktigt genomförd. Har en sådan någonsin funnits, så har densamma under de upprepade om- och överarbetningar, som reglementet med längre eller kortare mel-

lantider undergått, efter hand lämnats ur sikte. I fråga om de kostnader, som skola täckas med *dagtraktamentet*, tillämpas visserligen i reglementet alltigenom principen om beräknad ersättning för havda kostnader, oavsett dessas verkliga storlek, men beträffande den resandes *fortskaffning-kostnader* äro ersättningsgrunderna däremot ganska vacklande. I allmänhet synes reglementet även rörande dessa kostnader utgå från en abstrakt beräkningsgrund, men ovedersägligt är, att i åtskilliga fall den s. k. självkostnadsprincipen med därav följande självdeklaration av havda kostnader här inskjutits. Så är exempelvis händelsen i 2 §, där förrättningsman fränknes ersättning för biljett å ångfartyg eller järnväg, vare sig de tillhöra kronan eller ej, därest han färdas avgiftsfritt. Likaså i 9 §, där det stadgas, att ersättning för sovplats å järnväg ej medgives, utan att sovplats verkligen begagnats, och i 10 § 2 mom., där likaledes i visst fall reseersättning utöver den verkliga kostnaden ej tillåtes; samt i 11 § andra stycket, vilket synes avse, att det rätta beloppet skall deklarerars, därest det understiger det medgivna maximum o. s. v. Något stöd för underkännande av självdeklarationen såsom medel att förekomma oriktiga reseräkningar kan för övrigt så mycket mindre hämtas ur det nuvarande resereglementet, som detta kräver sådan deklaration rörande själva grunden för räkningarna, nämligen resedagarnas läge och antal, samt med ansvar såsom för tjänstefel belägger medvetet oriktiga uppgifter, tillkomna för att erhålla för höga ersättningar.

Redan av det nu anförda synes framgå, att en principiell förenkling av resereglementet skulle kunna vara önskvärd, då principiell oklarhet hos en författning lätt leder till osäkerhet i dess tillämpning. Ostridigt torde också vara, att reglementet, både av denna och av andra anledningar, blivit svårtillämpligt samt lätt ledande till missbruk. Sålunda torde erfarenheten hava visat, att de kontrollerande myndigheterna vid reglementets tillämpning ej sällan ha svårt att tillbakavisa ersättningsanspråk, som måste anses materiellt oberättigade, men för vilka formell grund i ett eller annat avseende kunnat åberopas. Hur oklart reglementet även i viktiga avseenden är, därpå har motionären ur justitieombudsmannens ämbetsberättelse till innevarande års riksdag hämtat ett synnerligen belysande exempel. Svea hovrätt har i förevarande fall givit en tolkning åt reglementets 20 § som går stick i stäv mot den uppfattning, som i givna prejudikat konsekvent hävdats av regeringsrätten. En så ovanlig händelse, som att en lägre domstol underkänner en tolkning, konsekvent tillämpad av en högsta instans, lärer väl närmast böra tillskrivas oklarhet i själva den tillämpade förordningen. Av högsta domstolens i dagarna meddelade utslag i målet torde, på grund av däri anförda motivering, inga säkra

slutsatser kunna dragas rörande domstolens tolkning av paragrafen. I särskilt yttrande har emellertid en ledamot av domstolen i allo delat hovrättens mening och alltså tolkat paragrafen tvärt emot regeringsrätten, medan tvenne andra ledamöter, likaledes i särskilt yttrande, visserligen för sin del biträtt regeringsrättens tolkning, men det oaktat, på grund av paragrafens avfattning, icke tilltrött sig att döma den åtalade för ämbetsfel, trots det att han sålunda måste anses ha handlat felaktigt. Nu anförda förhållanden torde innebära fullgiltigt bevis för den viktiga bestämmelsens dunkelhet och därav följande oduglighet för dess ändamål.

Men förutom det, att resereglementet redan nu genom berörda oklarhet såväl i dess principer som i särskilda bestämmelser väl torde behöva bli föremål för en omarbetning, så vill det synas, som om reglementet med hänsyn till landets nuvarande skjutsförhållanden och de nutida fortskaffningsmedlen skulle vara ganska föråldrat och även därigenom blivit i vissa avseenden svårillampligt, i andra avseenden olämpligt, såsom föranledande till onödiga kostnader, såväl för det allmänna som för enskilda personer.

De fortskaffningsmedel, för vilkas begagnande reseersättning enligt angivna grunder utgår, äro järnväg, ångbåt och landsvägsskjuts efter häst, varemot spårväg, automobil eller cykel icke upptagits i reglementet.

Den nödvändiga förutsättningen för hästskjutsen såsom enda beräkningsgrund vid landsvägsnätets användning för resor till offentliga förrättningar är otvivelaktigt den, att ett tillräckligt antal skjutsanstalter upprätthålles. Denna förutsättning synes utskottet ej längre vara för handen. Särskilt efter tillkomsten av 1911 års skjutsstadga har en högst betydande indragning av skjutsanstalter företagits, en indragning, som sannolikt kommer att vidare fullföljas under de närmaste åren på grund av de mycket avsevärda kostnader, som uppehållandet av en mängd av skjutsanstalterna medför för landstingen och de skjutsskyldige utaf motsvarande fördel för den resande allmänheten. Följden härav har redan blivit och kommer i i än högre grad att bliva den, att förrättningsmännen i många fall knappast kunna använda skjuts efter skjutsstadgan eller att de för sina resor måste anlita eller åtminstone i sina reseräkningar angiva så vidlyftiga omvägar, att reseersättningarna bli orimligt höga. Vill man icke med hänsyn till skjutsförhållandenas omgestaltning revidera resereglementet, så synas länsstyrelserna vid underställning av landstingens beslut rörande indragning av skjutsanstalter bli nödsakade att taga särskild hänsyn till frågan om resereglementets användbarhet för statens förrättningar. Ett sådant förhållande synes utskottet emellertid leda till uppenbara orimligheter. Rese-

reglementet bör självfallet anpassa sig efter kommunikationsväsendets omgestaltning, i stället för att tillåtas ställa sig hindrande i vägen för denna.

På vad sätt och i vilken omfattning detta nu lämpligast bör ske, torde framgå av en blivande utredning. Upprepade gånger har bland annat önskvärdheten av automobilens upptagande bland de i resereglementet legaliserade fortskaffningsmedlen erkänts, men det har därvid ansetts, att en sådan åtgärd med nödvändighet förutsätter tillvaron av officiella automobiltaxor för landsbygden. I anledning därav får utskottet påpeka, att frågan om automobiltaxor redan nu befinner sig i sådant läge, att tiden numera säkerligen är inne för att upptaga automobilen i resereglementet. Enligt 19 § i kungl. förordningen den 21 september 1906 om automobiltrafik äger Konungens befallningshavande rättighet att för länens landsbygd fastställa taxor för yrkesmässig automobiltrafik. Av denna rättighet, bibehållen i den för riksdagens yttrande nu överlämnade nya automobilförordningen, hava, enligt vad utskottet inhämtat, åtminstone två länsstyrelser, i Jämtlands och Stockholms län, hittills begagnat sig, och det torde kunna förväntas, att exemplet vinner efterföljd. Redan den faktiska omständigheten, att officiella automobiltaxor nu förefinnas inom två län, däribland det vidsträckta Jämtlands län, torde vara tillräckligt skäl för en snar revision av resereglementet i nu förevarande avseende. När järnvägarna upptogos i 1865 års reviderade resereglemente, hade järnvägstrafiken åtminstone icke större betydelse såsom fortskaffningsmedel än automobiltrafiken har nu. — Likaså torde det vara önskvärt, att spårvägar, vilka numera flerstädes inom landet förekomma utanför stadsplanområde, samt olika slag av cyklar, såsom varande synnerligen användbara för vissa tjänsteresor, upptagas i reglementet, då därigenom besparingar otvivelaktigt kunna vinnas.

Med det nu anförda anser sig utskottet ha givit synnerligen goda skäl för den uppfattning, vartill utskottet kommit, eller att en revision av resereglementet är behöfvig. Härtill kommer emellertid ytterligare, att de utgifter, såväl för staten som för enskilda personer, vilka årligen utgå enligt resereglementet, torde vara långt mera betydande än vad man i allmänhet föreställer sig. De »rese- och traktamentspenningar», för närvarande uppgående till över 700,000 kronor, som återfinnas under rikstatens huvudtitlar, giva ingen verklig ledning för att bedöma totalbeloppet av hithörande utgifter. Dels finnas rese- och traktamentspenningar, understundom till mycket betydande belopp, uppförda på åtkilliga centrala ämbetsverks stater, dels bestridas dylika kostnader av publika fonder och kassor, dels ingå sådana kostnader, oavsett fastställda omkostnads-

stater, exempelvis i en mångfald av riksdagen beviljade byggnads- eller andra anslag. Utan en mycket ingående undersökning torde det vara omöjligt att ens tillnärmelsevis beräkna de genom resereglementet reglerade årliga statsutgifterna för resor och traktamenten, men det är lätt att inse, att de måste vara betydande. Därjämte ålägger staten en mängd enskilda personer dylika utgifter i sådana fall, där offentliga förrättningsmäns resekostnader helt eller delvis icke ersättas av allmänna medel. I detta sammanhang kan erinras om häradsrätternas konkurssammanträden, lantmäteriförrättningar, lantbruks- och skogsingenjörers samt vissa konsulinters tjänsteresor, olika syneförrättningar o. s. v., vilka helt eller delvis skola ersättas av enskilda personer, för vilka kontrollen av dessa räkningar är ännu svårare än för myndigheterna. Det ligger i öppen dag, att ett reglemente, varigenom så stora belopp skola regleras, bör vara så avfattat, att det är lätt tillämpligt samt icke ger upphov, vare sig till onödiga utgifter eller till verkliga missbruk. Det torde t. o. m. med fog kunna ifrågasättas, huruvida icke ett reglemente av denna stora ekonomiska betydelse borde överlämnas till riksdagen för avgivande av yttrande, innan det av Kungl. Maj:t fastställes.

Huvudsyftet med en revision av resereglementet bör enligt utskottets mening vara att erhålla sådana principiellt följdriktiga och möjligast klara bestämmelser, varigenom utgifterna kunna begränsas till det nödvändiga, utan att förrättningsmännens berättigade anspråk på skälig ersättning för sina resekostnader åsidosättas och utan att den behövliga kontrollen blir onödigt svår. Resersättningarna skola vara, vad namnet angiver, i möjligaste mån ersättningar för verkliga resekostnader; de skola vara så tillmätta, att de för en resande med för hans samhällsställning normala resevanor icke medföra förlust men ej heller lämna nämnvärd vinst. Enligt utskottets mening skulle detta syfte säkrast ernås, därest man för själva de personliga forskaffningskostnaderna tillämpade självkostnadsprincipen, medan samtliga övriga resekostnader innefattades i dagtraktamenten, fastställda till belopp, som med hänsyn till rådande prisförhållanden kunde anses skäliga. I sitt yttrande om förslaget till nu gällande resereglemente ville statskontoret och kammarrätten icke bestrida, att självkostnadsprincipen vore genomförbar, därest den inskränktes till att gälla utgifterna för biljett och skjutslega. De invändningar, som av de båda ämbetsverken likväl gjordes mot denna princip tillämpning i detta avseende, inskränkte sig i själva verket till en av dem utan tillräcklig motivering uttryckt farhåga, att denna princip i tillämpningen skulle bli icke billigare utan möjlig till och med kostsamare än den

nuvarande principen, ehuru det erkändes, att denna i praktiken öppnar möjlighet till besparingar och vinster. Denna farhåga synes utskottet vara oberättigad, synnerligast om man vid en blivande revision i sammanhang med en i och för sig lämplig förenkling av den nuvarande klassindelningen utgår från den synpunkten, att de resande inom varje klass icke böra tillerkännas större resebekvämligheter, än som personer i samma eller liknande samhällsställning vid privata resor vanligen bekosta sig själva. Det är bl. a. genom att på detta naturliga sätt inskränka sig, som många förrättningsmän för närvarande göra betydande resebesparingar, ehuru väl det torde vara otvivelaktigt, att möjligheter till sådana besparingar förefinnas inom vissa klasser i långt högre grad än inom andra. Sannolikt skulle, därest dessa besparingar tillföлле det allmänna, behövlige medel erhållas till täckning av sådana ökningar av dagtraktamentena, som till äventyrs kunde befinnas skäliga. Genom en dylik disposition av de medel, som åtgå till reseersättningar, skulle dessa komma att, med hänsyn till de verkliga resekostnaderna, långt rättvisare än hittills fördelas bland de resande.

Vad beträffar sådana oskäliga vinster, som utan tvivel i ej ringa omfattning göras på det nu gällande resereglementet, borde de naturligtvis såsom en verklig besparing tillfalla staten eller de enskilda personer, från vilka de nu utgå. Till förvärvandet av dylika vinster lämnar reglementet många möjligheter, av vilka blott ett par här må antydningssvis nämnas. Den ena, påpekad av motionären, är användandet av moderna, i reglementet ej upptagna fortskaffningsmedel i sådana fall, då dessa utan minskad bekvämlighet för den resande ställa sig väsentligt billigare än den hästskjuts, för vilken reseersättning debiteras. Den andra uppkommer genom bestämmelsen att traktamentsdag alltid skall beräknas från klockan 12 på natten, oavsett vid vilken timme resan börjar eller slutar, varigenom det bland annat är möjligt att för föga mer än ett dygns resa erhålla tre dagtraktamenten.

En revision av resereglementet torde sålunda, enligt utskottets mening, böra ha till huvudsyfte att om möjligt minska kostnaderna vid de offentliga förrättningarna, bättre än hittills anpassa reglementet efter nutidens kommunikationsmedel, möjliggöra större rättvisa än hittills vid fördelningen av rese- och traktamentspenningar samt åstadkomma större enkelhet och tillämplighet hos reglementets bestämmelser och därigenom underlätta kontrollen över deras efterlevnad.

I sådant syfte torde böra tagas under överbägende, huruvida icke självkostnadsprincipen med därav följande självdeklaration kunde till-

lämpas i fråga om kostnaderna för den resandes förflyttning, men övriga resekostnader, såvitt möjligt, sammanföras under dagtraktamenten, till lämpliga belopp fastställda i sammanhang med en förenklad klassindelning; samt om icke tiden nu är inne att i reglementet upptaga sådana moderna fortskaffningsmedel som automobil, spårväg och cykel.

Vid ärendets behandling i kammaren avlogs emellertid utskottets hemställan efter en synnerligen utförlig debatt med 66 röster mot 43.

Utskottet anser sig kunna i största korthet uttala sin mening rörande förevarande motion, vilken upptager samma yrkande, som det andra kammaren år 1915 på tillstyrkan av dess dåvarande fjärde tillfälliga utskott bifallit.

*Utskottets
yttrande.*

Den ingående motivering för en revision, som första kammarens andra tillfälliga utskott år 1916 anfört i sitt ovan återgivna yttrande, synes utskottet ytterligare öka de skäl, varpå andra kammaren år 1915 stödde sitt beslut om bifall till den då väckta motionen.

Utskottet anser det sålunda i likhet med andra kammaren och dess fjärde tillfälliga utskott år 1915 vara uppenbart, att en revision av rese-reglementet är i hög grad påkallad. Detta framförallt därför att det nuvarande reglementet saknar bestämmelser rörande användandet av nu brukliga moderna fortskaffningsmedel, särskilt automobilen. Sedan det vid första kammarens behandling av ärendet år 1916 blivit upplyst, att bestända automobiltaxor numera finnas fastställda inom ett flertal län, blir behovet av bestämmelser i resereglementet rörande automobilens användande ännu mera oavvisligt än det förut varit. Utskottet anser det likaledes önskligt, att en förenkling och ett förtydligande av reglementet i dess helhet kommer till stånd, och att i samband därmed en reduktion av antalet klasser blir genomförd. De många exempel på orimliga reseräkningar, som i föregående motioner blivit anförda, kunna nämligen helt visst vara föranledda av att det nuvarande resereglementet avsevärt brister i tydlighet, varigenom misstolkningar blivit möjliga.

I likhet med andra kammarens fjärde tillfälliga utskott år 1915, anser sig utskottet böra framhålla, att vägande skäl emot självkostnadsprincipens användande vid reseräkningar andragits. Vid en blivande utredning torde det dock böra prövas, huruvida en kombinerad av självkostnadsprincipen och gottgörelse efter vissa normer i övrigt kan vara lämplig.

På grund av vad sålunda anförts, får utskottet i anledning av herr Jonssons i Gumboda förevarande motion hemställa,

att andra kammaren måtte för sin del besluta,
att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla
om revision av gällande resereglemente.

Stockholm den 27 februari 1917.

På utskottets vägnar:

W. BÄCKSTRÖM.

I förevarande ärendes slutbehandling hava inom utskottet deltagit: herrar Leksell, Andersson i Gävle ¹⁾, Johanson i Huskvarna, Lundgren i Nora ¹⁾, Kaijser, Flognfält, Norman ¹⁾, Johansson i Kullersta ¹⁾, Eklund ¹⁾ och Rydén i Klosterbergane ¹⁾.

¹⁾ Icke närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herr *Kaijser* mot motiveringen.
